

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowanych w oparciu o nową ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034 z późniejszymi zmianami).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz.U. 2017 r. poz. 1161) Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I—III, a także klas bonitacyjnych IV—VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie. Do 2008 r. rada gminy mogła podjąć uchwałę o objęciu ochroną na jej obszarze również gruntów IV klasy bonitacyjnej pochodzenia mineralnego. Od 2009 r. do 4 września 2014 r. przepisy ustawy nie miały zastosowania do użytków rolnych położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakoś użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI — najniższą.

2. Dane o **gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania** dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntem zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie gruntów zrekultywowanych polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

1. Information regarding **geodesic status and directions in voivodship land use** is classified according to ownership ship and register groups, of land included in the land register as a result of the decree of the Minister of Regional Development and Construction from 29th March 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034, with later amendments).

Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural and non-forest purposes** concern land, for which payments and fees collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3rd February 1995 (unified text Journal of Laws 2017 item 1161). Designation of agricultural land included in quality classes I—III, as well as quality classes IV—VI comprised of origin soils and designation of forest land for above purposes requires a decision to allow such designation. Until 2008 gmina council might also resolve to protect IV quality class land of mineral origin located within the gmina. From 2009 to 4th September 2014 the provisions of the Law did not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of reclaimed land is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

i innych.

3. Informacje o poborze wody dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybołówstwem i rybactwem)” — jednostek organizacyjnych wnoszących opłatę za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” — jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” — wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Wody chłodnicze są to wody używane w procesach produkcyjnych, głównie w elektrowniach ciepłych, do celów chłodzenia. Są one zwykle podgrzane i powodują tzw. zanieczyszczenie termiczne wód..

Za **wody chłodnicze niewymagające oczyszczenia** uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód powierzchniowych oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich dopływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing)” — organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually. Data regarding water withdrawal for needs of the national economy and population do not include water coming from irrigation of mines, which is discharged to reservoir without further use;
- 2) in the item “irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds” — agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation water-line system” — all entities responsible supervising the work of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, water service plants, workplaces, etc.).

4. Data regarding waste water concern waste water discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). Data regarding **equipment of waste water treatment plants** concerns the same entities.

Waste water requiring treatment is understood as water discharged by means of channel or open ditch systems directly into waters or into the ground, or sewerage systems of entities engaged in production (including contaminated drainage water), other entities as well as households.

Cooling water means water used in production processes, mainly in heat and power generating plants, for cooling purposes. This is usually hot water which causes so-called thermal pollution of water.

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in surface waters by a separate sewerage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C and into other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated waste water** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as

jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoelektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię pracującą na sieci kanalizacyjnej.

W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwane przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

5. Informacje o **emisji i redukcji zanieczyszczeń powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 października 2015 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz.U. 2015 poz. 1875).

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogene removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Graduated mechanical and biological or mechanical and chemical treatment, of discharging waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Data on **municipal waste water treatment plants** concern those of them, which are used to treat waste water drained off to treatment plants by sewage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewerage systems. Data do not include household sewage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., waste water treatment plants not working within sewerage network).

Data concerning the **population connected to wastewater treatment plants** are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

5. Information regarding **emission and reduction of air pollutants** from plants of significant nuisance to air quality concerns organizational entities established by the Minister of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 12th October 2015, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws 2015 item 1875).

The established group of surveyed entities maintained annually which, in principle, assures comparability may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding **particulate emission** concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

6. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity: Dz.U. 2018 poz. 1614, z późn. zm.); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniszczonych siedlisk: przyrodniczych, roślin, zwierząt lub grzybów.

Rezerwaty przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronio-

Data regarding **gas emission** concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

6. Nature protection consists in maintaining, sustainable utilisation and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 areas, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16th April 2004 (unified text: Journal of Laws 2018 item 1614, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers or the Minister of Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas having essential value for the environmental, scientific, cultural and landscape reasons in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural sites. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

ne ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Sieć **Natura 2000** obejmuje obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) oraz specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), które do czasu utworzenia w drodze aktu prawnego są obszarami mającymi znaczenie dla Wspólnoty (OZW). Podstawą prawną jej funkcjonowania są: dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (zwana Dyrektywą Ptasią), określająca kryteria do wyznaczenia ostoi dla gatunków ptaków zagrożonych wyginięciem oraz dyrektywa Rady 92/43/EEG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (zwana Dyrektywą Siedliskową), określająca zasady ochrony pozostałych gatunków zwierząt, a także roślin i siedlisk przyrodniczych oraz procedury ochrony obszarów szczególnie ważnych przyrodniczo.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne, skarpy itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie.

Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Natura 2000 network includes Special Protection Areas (SPAs) and Special Areas of Conservation (SACs) that until the creation by way of legal act are Sites of Community Importance (SCIs). The legal basis for its functioning are: Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council on the conservation of wild birds (Birds Directive), that specifies the criteria to designate and manage special protection areas endangered bird species as well as Council Directive 92/43/EEC on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora (Habitats Directive), that specifies the rules of protection of the rest of the animal and plant species as well as natural habitats and the procedures of protection of especially important natural areas.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological areas are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stomes, ravines, erratic boulders and caves.

Strolling-recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Green areas of the housing estates are located in residential areas and are used for the pur-

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypożyczynkową, izolacyjną i estetyczną.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany

Dane o odpadach do 2012 r. opracowano w oparciu o Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr. 185, poz. 1243), natomiast dane od 2013 r. opracowano według Ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. (Dz.U. 2019 poz. 701, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z katalogiem odpadów wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. (Dz.U. poz. 1923).

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwienie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i w obiektach unieszkodliwiania odpadów wydobywczych (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

Magazynowanie odpadów to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

8. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

9. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości, wywiezionych do oczyszczalni ścieków lub stacji zlewnych, pochodzących z gospodarstw domowych, budynków użyteczno-

poses of recreation, isolation and aesthetic visual appearance.

7. Waste shall mean any substance or object in which the holder there of discards or intends or is required to discard.

Data on waste to 2012 have been elaborated on the basis of the Law on Waste dated 27th April 2001 (uniform text: Journal of Law 2010 No 185, item 1243), whereas data since 2013 r. have been elaborated on the basis of the Law on Waste dated 14th December 2012 (uniform text Journal of Law 2019 item 701, with later amendments).

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the decree of the Minister of the Environment dated 9th December 2012 (Journal of Laws 2013 item 21, with later amendments).

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand t of waste in the course of the year or accumulated 1 million t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste is understood as any process, the main result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise have been used to fulfill a particular function, or as result of which waste is being prepared to fulfill that function, in the plant or generally in the economy.

Disposal of waste is understood as a process which is not recovery even where the operation has as a secondary consequence the reclamation of substances or energy.

Landfilled waste is understood as waste transferred to own and other landfill areas and facilities servicing the extractive industries (including heaps and setting ponds).

Waste storage means a temporary waste accumulation, which includes: preliminary storage of waste by its producer, temporary storage of waste by the unit collecting waste, storage of waste by the unit processing waste.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result depositing it during the reporting and previous years.

8. Data on municipal waste concern the waste produced in households (excluding discarded vehicles) and waste not containing hazardous waste originating from other producers of waste, which because of its character or composition is similar to waste from households.

9. Data on liquid waste concern waste, removed to wastewater treatment plants or dump stations, which comes from households, public

ści publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

10. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. (Dz.U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jedno-stek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą — prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących

11 Fundusze ekologiczne — fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowy i wojewódzkie, a także do 2009 r. powiatowe i gminne) — są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, umieszczanie odpadów na składowisku oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska — w ujęciu kasowym).

Zgodnie z ustawą z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy — Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 215, poz. 1664) z dniem 1 stycznia 2010 r. powiatowe oraz gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej uległy likwidacji, a ich przychody z tytułu opłat i kar środowiskowych oraz środki pieniężne i zobowiązania przejęły budżety powiatów i gmin. Do zadań powiatów i gmin należy finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin, pomniejszona o nadwyżkę z tytułu tych dochodów przekazaną do funduszy wojewódzkich.

buildings and buildings of units conducting economic activity — in the case they are not discharged by sewage system.

10. Data regarding outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2nd March 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private forms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity — keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

11. Ecological funds — environmental protection and water management funds (National and voivodship as well as until 2009 powiat and gmina) — are funds created from income originating i.a. from: payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: emission of air pollutants, placement of waste in the landfill as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements — on cash basis).

According to the Law on Amending the Environmental Protection Law and some other laws, dated 20th November 2009 (Journal of Laws No. 215, item 1664) as of 1st January 2010, the powiat and gmina environmental protection and water management funds were liquidated and their revenues from environmental payments and fines as well as cash and liabilities are assumed by the powiats and gminas budgets. The objective of powiat and gmina is to finance environmental protection and water management in the amount at least equal to the amount of income from environmental payments and fines, consisting powiat and gmina budgets incomes and reduced by surplus of these incomes that is transferred to voivodship funds.

TABL. 1 (9). **STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA**
 Stan w dniu 1 stycznia
 GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
 As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2010	2019	SPECIFICATION
	w ha in ha			przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2018 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018	na 1000 miesz- kańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b	1171050	1171050	1171050	0	922,0	943,2	Total area^b
Użytki rolne	756171	751624	758029 ^c	1256 ^c	595,4	610,6	Agricultural land
grunty orne	552475	543133	535641	-1582	435,0	431,4	arable land
sady	28986	32644	33821	-114	22,8	27,2	orchards
łąki trwałe	95349	94810	93803	-183	75,1	75,6	permanent meadows
pastwiska trwałe	44036	44133	42656	-138	34,7	34,4	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	27958	29170	30246	216	22,0	24,4	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	3772	4119	4171	9	3,0	3,4	lands under ponds
grunty pod rowami	3595	3615	3444	-13	2,8	2,8	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	344510	345895	337659	-1647	271,2	272,0	Forest land as well as woody and bushy land
las	332089	335083	336772	457	261,5	271,3	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	12421	10812	887	-2104	9,8	0,7	woody and bushy land
Grunty pod wodami	8148	8675	8780	43	6,4	7,1	Lands under waters
powierzchniowymi płynącymi	6987	7860	7996	41	5,5	6,4	surface flowing
powierzchniowymi stojącymi	1161	815	784	2	0,9	0,6	surface standing

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009 i 2018. b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. c Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanych do 2016 r. w pozycji "grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione".

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December for 2009 and 2018, respectively. b Land area (including inland waters) as well as part of internal waters. c Including woody and bushy land on agricultural land, classified until 2016 in the items "forest land as well as woody".

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 1 (9). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA (dok.)

Stan w dniu 1 stycznia

GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE (cont.)

As of 1st January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2019		2010	2019	SPECIFICATION
	w ha in ha		przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2018 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2018	na 1000 miesz- kańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha			
Grunty zabudowane							Built-up and urbanized
i zurbanizowane	51834	54724	56677	371	40,8	45,7	areas
tereny mieszkaniowe	7567	8898	9497	122	6,0	7,6	residential areas
tereny przemysłowe	3709	3799	4017	30	2,9	3,2	industrial areas
tereny inne zabudowane	4115	4557	4771	61	3,2	3,8	other built-up areas
tereny zurbanizowane							urbanized non- built-up
niezabudowane	920	936	980	14	0,7	0,8	areas
tereny rekreacji i wypoczynku	1552	1568	1580	5	1,2	1,3	recreational areas
tereny komunikacyjne	31696	32618	33432 ^d	111 ^d	25,0	26,9	transport areas
drogi	26641	27277	27839	56	21,0	22,4	roads
kolejowe	4861	4754	4743	-13	3,8	3,8	railway
inne ^e	194	587	195	-2	0,2	0,2	others ^e
użytki kopalne	2275	2348	2400	28	1,8	1,9	minerals
Użytki ekologiczne	325	371	377	12	0,3	0,3	Ecological arable lands
Nieużytki	8855	8573	8436	-29	7,0	6,8	Wasteland
Tereny różne ^f	1207	1188	1092	-6	1,0	0,9	Miscellaneous land ^f

a Stan ludności w dniu 31 grudnia, odpowiednio dla lat 2009 i 2018. d Łącznie z gruntami przeznaczonymi na budowę dróg publicznych lub linii kolejowych. e Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanie, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, naziemne obiekty itp., patrz uwagi ogólne, ust.1 na str. 70. f Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Population as of 31st December for 2009 and 2018, respectively. d Including areas used for public road construction or railways. e Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. see general notes, item 1 on page 70. f Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2 (10). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w ha		in ha		
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 grudnia)	3383	3501	3699	3723	Land requiring reclamation (as of 31st December)
zdewastowane	3326	3468	3667	3688	devastated
zdegradowane	57	33	32	35	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	29	28	54	34	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	17	11	25	20	agricultural
leśne	12	7	23	13	forest
zagospodarowane	–	3	22	6	managed

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 3 (11). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³		w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	1403,5	1354,1	1418,1	1539,8	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych	1272,7	1233,0	1298,0	1419,0	92,2	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes
w tym wody:						of which waters:
powierzchniowe	1263,5	1225,0	1290,9	1411,7	91,7	surface
podziemne	6,6	6,2	6,2	6,4	0,4	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	75,0	63,8	62,7	61,6	4,0	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	55,8	57,2	57,4	59,2	3,8	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	0,7	1,0	1,1	1,4	0,1	waters: surface
podziemne	55,2	56,3	56,2	57,8	3,8	underground

a Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci.

a Water withdrawal by intakes before entering the water network.

TABL. 4 (12). ZUŻYCIE WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOSCI
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	1385,6	1339,3	1401,7	1523,2	100,0	TOTAL
Przemysł	1269,5	1231,3	1296,3	1417,5	93,1	Industry
w tym na cele produkcyjne	1268,2	1230,1	1295,2	1416,3	93,0	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	75,0	63,8	62,7	61,6	4,0	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	41,1	44,2	42,7	44,1	2,9	Exploitation water network ^b

a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling and completing fish ponds. b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 5 (13). POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIEN W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE
ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE
AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	–	–	–	–	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napełnianych stawów rybnych ^b w ha	2927	2565	2543	2560	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	75031	63804	62733	61562	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	–	–	–	–	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	–	–	–	–	per 1 ha
do napełniania i uzupełniania stawów rybnych	75031	63804	62733	61562	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	25,6	24,9	24,7	24,0	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 6 (14). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS
OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION
	w hm ³		in hm ³	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	1334,2	1299,1	1366,9	1487,4	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	1301,3	1263,9	1331,4	1452,8	97,7	discharged directly by plants ^a
w tym wody chłodnicze	1258,5	1221,6	1286,3	1407,2	94,6	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	32,9	35,2	35,5	34,6	2,3	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	75,7	77,5	80,6	80,2	5,4	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	51,4	62,6	65,1	66,0	4,4	treated
mechanicznie	14,8	18,6	17,0	19,4	1,3	mechanically
chemicznie ^b	3,0	0,2	0,4	0,2	0,0	chemically ^b
biologicznie	20,2	14,5	18,1	17,5	1,2	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	13,3	29,3	29,5	28,9	1,9	with increased biogene removal
nieoczyszczane	24,4	14,9	15,4	14,2	1,0	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	24,3	14,9	15,4	14,2	1,0	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	0,0	–	–	–	–	discharged by sewage network

a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. b Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 7 (15). JEDNOSTKI^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ
WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 grudnia

ENTITIES^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER
TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	69	71	72	73	TOTAL
Odrowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	34	35	34	34	Discharging wastewater directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	27	28	29	28	possessing wastewater treatment plants
o wystarczającej przepustowości	22	24	23	23	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	5	4	6	5	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	7	7	5	6	not possessing wastewater treatment plants
Odrowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	35	36	38	39	Discharging wastewater into sewage network (not possessing wastewaters treatment plants)

a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.

a Excluding enterprises and water-sewage treatment plants.

TABL. 8 (16). **OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW**
Stan w dniu 31 grudnia
WASTEWATER TREATMENT PLANTS
As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyższonym usuwan- iem bio- genów With increa- sed biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych							Industrial wastewater treatment plants
Liczba	2010	41	24	2	14	1	Number
	2015	39	20	3	15	1	
	2017	47	21	3	22	1	
	2018	38	14	2	21	1	
Przepustowość w dam ³ /d	2010	211,2	198,7	6,8	5,6	0,0	Capacity in dam ³ /24 h
	2015	203,1	174,6	22,9	5,5	0,0	
	2017	227,9	198,6	22,9	6,3	0,0	
	2018	200,8	192,0	2,5	6,3	0,0	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a							Municipal wastewater treatment plants^a
Liczba	2010	108	–	x	71	37	Number
	2015	115	–	x	81	34	
	2017	111	–	x	75	36	
	2018	111	–	x	76	35	
Przepustowość w dam ³ /d	2010	231,0	–	x	116,4 ^b	114,7	Capacity in dam ³ /24 h
	2015	203,2	–	x	42,5	160,7	
	2017	204,1	–	x	42,1	162,1	
	2018	204,5	–	x	42,6	161,9	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{cd}	2010	49,5	–	x	25,8	23,7	Population connected to wastewater treatment plants in %
	2015	61,7	–	x	14,4	47,3	
	2017	64,0	–	x	14,7	49,4	
	2018	64,3	–	x	15,2	49,1	of total population ^{cd}

a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków - dane szacunkowe, ludność ogółem - na podstawie bilansów. d Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 12 na str. 28.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. b Refers to equipment for biological treatment. c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances. d See general notes, item 12 on page 28.

TABL. 9 (17). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 grudnia)	77	85	86	89	Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31st December)
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					of which possessing systems to reduce the emission of:
pyłowych	64	70	68	66	particulates
gazowych	6	4	7	7	gases
w tym nieposiadające wyników pomiarów:					of which without the results of measurements of:
emisji:					emission:
pyłów	10	18	19	.	particulates
gazów	11	14	15	.	gases
imisji	.	75	82	.	imission
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:	2,8	1,9	1,8	1,8	Emission of pollutants in thousand t:
pyłowych					particulates
w tym pyły ze spalania paliw	1,8	1,2	1,1	1,2	of which particulates from the combustion of fuels
gazowych (bez dwutlenku węgla)	78,1	89,9	72,8	70,1	gases (excluding carbon dioxide)
w tym: dwutlenek siarki	17,2	21,8	13,3	14,2	of which: sulphur dioxide
tlenek węgla	40,5	43,8	38,6	38,7	carbon oxide
tlenki azotu	19,4	21,0	18,4	14,3	nitrogen oxides
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					Pollutants retained in pollutant reduction systems:
w tysiącach ton:					in thousand tonnes:
pyłowe	1499,6	1254,1	1599,8	1759,0	particulates
gazowe (bez dwutlenku węgla)	67,9	23,3	72,2	94,1	gases (excluding carbon dioxide)
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					in % of pollutants produced:
pyłowych	99,8	99,8	99,9	99,9	particulates
gazowych (bez dwutlenku węgla)	46,5	20,6	49,8	57,3	gases (excluding carbon dioxide)

a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 10 (18). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH
SZCZEGÓLNICIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT
NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Cyklony Cyclones	Multicyklony Multicyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofilters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 grudnia							
EQUIPMENT — as of 31st December							
OGÓŁEM	2010	158	56	480	26	24	19
TOTAL	2015	123	53	563	21	27	11
	2017	112	65	680	19	12	13
	2018	102	65	699	20	15	24
Skuteczność: Efficiency:							
niska low	2010	19	6	37	—	—	x
	2015	5	9	69	—	1	x
	2017	6	9	72	—	1	x
	2018	2	9	72	—	1	x
średnia moderate	2010	41	16	55	—	6	x
	2015	28	17	47	—	5	x
	2017	23	10	48	—	4	x
	2018	17	11	39	—	4	x
wysoka high	2010	98	34	388	26	18	x
	2015	90	27	447	21	21	x
	2017	83	46	560	19	7	x
	2018	83	45	588	20	10	x
PRZEPIY W GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h							
WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
OGÓŁEM	2010	3125	1925	10364	8763	236	4631
TOTAL	2015	2707	1942	10776	9504	180	4340
	2017	2627	2477	17090	8482	131	4331
	2018	2534	2195	18273	8466	5638	4699
Skuteczność: Efficiency:							
niska low	2010	239	104	304	—	—	x
	2015	63	153	319	—	1	x
	2017	65	153	346	—	1	x
	2018	5	153	346	—	1	x
średnia moderate	2010	677	377	1034	—	82	x
	2015	422	444	661	—	62	x
	2017	343	443	753	—	50	x
	2018	237	456	683	—	50	x
wysoka high	2010	2209	1444	9026	8763	154	x
	2015	2222	1345	9796	9504	117	x
	2017	2219	1881	15991	8482	80	x
	2018	2292	1586	17244	8466	5587	x

TABL. 11 (19). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**

Stan w dniu 31 grudnia

AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION^a

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018		SPECIFICATION	
	w ha		in ha	w % powierzchni ogólnej województwa in % of total area of the voivodship	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²		
O G Ó Ł E M	755759,1	761644,5	761670,2	761472,7	65,0	6133,3	TOTAL
Parki narodowe	7626,4	7626,4	7626,5	7626,5	0,7	61,4	National parks
Rezerwy przyrody	3820,8	3819,7	3794,1	3794,1	0,3	30,6	Nature reserves
Parki krajobrazowe ^b	126539,1	123674,4	123623,8	123623,8	10,6	995,7	Landscape parks ^b
Obszar chronionego krajobrazu ^b	617100,4	625833,8	625521,7	625521,7	53,4	5038,2	Protected landscape areas ^b
Stanowiska dokumentacyjne	25,3	30,3	30,3	28,7	0,0	0,2	Documentation sites
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	103,9	104,2	108,0	108,1	0,0	0,9	Landscape-nature complexes
Użytki ekologiczne	543,2	555,7	965,8	769,9	0,1	6,2	Ecological arable lands

a Patrz uwagi ogólne, ust. 6 na str. 73. b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes, item 6 on page 73. b Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 12 (20). **ŚWIĘTOKRZYSKI PARK NARODOWY**

Stan w dniu 31 grudnia

ŚWIĘTOKRZYSKI NATIONAL PARK

As of 31st December

LATA YEARS	Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha				otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the protected areas)
	Świętokrzyskiego Parku Narodowego		Świętokrzyski National Park		
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą ^b of grand total number — strictly protected ^b		
			razem total	w tym lasów of which forests	
2010	7626,4	7221,2	1715,2	1696,1	20780,4
2015	7626,4	7221,2	1715,2	1696,1	20780,4
2017	7626,5	7221,3	2911,3	2894,0	20786,1
2018	7626,5	7221,3	2911,3	2894,0	20786,1

a Powierzchnia parku w granicach województwa. b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a Area of park in boundaries of the voivodship. b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 13 (21). REZERWATY PRZYRODY

Stan w dniu 31 grudnia

NATURE RESERVES

As of 31st December

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES
		ogółem total	w tym pod ochroną ściłą ^a of which strictly protected ^a	
OGÓŁEM	2010	72	3820,8	TOTAL
	2015	72	3819,7	–
	2017	72	3794,1	–
	2018	72	3794,1	–
Faunistyczne	3	768,8	–	– Fauna
Krajobrazowe	3	442,3	–	– Landscape
Leśne	25	1201,0	–	– Forest
Torfowiskowe	3	457,4	–	– Peat-bog
Florystyczne	4	65,0	–	– Flora
Wodne	2	422,9	–	– Water
Przyrody nieożywionej	23	364,1	–	– Inanimate nature
Stepowe	8	72,1	–	– Steppe
Ślonośladowe	1	0,5	–	– Halophyte

a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 14 (22). POMNIKI PRZYRODY

Stan w dniu 31 grudnia

MONUMENTS OF NATURE

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OGÓŁEM	713	714	723	719	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	501	506	475	466	Individual trees
Grupy drzew	69	67	94	97	Tree clusters
Aleje	16	14	11	14	Alleys
Głazy narzutowe	37	35	28	28	Erratic boulders
Skalki, grotty, jaskinie i inne	90	92	115	114	Stones, grottos, caves and others

TABL. 15 (23). **PARKI KRAJOBRAZOWE**

Stan w dniu 31 grudnia
LANDSCAPE PARKS
As of 31st December

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a		Powierzchnia ^b Area ^b			
		ogółem total	w tym of which		
			lasów forest	użytków rolnych agricultural land	wód water
		w ha	in ha		
OGÓŁEM	2010	128876,1	64638,5	54959,7	2435,1
TOTAL	2015	126350,1	70717,6	49415,7	1176,2
	2017	126352,7	70720,2	49415,7	1176,2
	2018	126352,7	70720,2	49415,7	1176,2
Zespół Świętokrzyskich i Nadnidziańskich					
Parków Krajobrazowych		117187,6	64504,0	46540,6	1150,0
Nadnidziański Park Krajobrazowy		22888,6	2758,9	18045,3	858,1
Suchedniowsko-Oblęgarski Park Krajobrazowy		19895,0	17849,6	1788,3	12,2
Cisowsko-Orłowski Park Krajobrazowy		20693,0	15609,5	4603,2	12,9
Chęciński-Kielecki Park Krajobrazowy		19781,6	9479,2	8861,1	163,0
Sieradowicki Park Krajobrazowy		12252,0	10774,3	1322,2	6,2
Szaniecki Park Krajobrazowy		11289,6	1230,5	8626,3	96,7
Kozubowski Park Krajobrazowy		6169,6	3622,6	2370,2	0,2
Jeleniowski Park Krajobrazowy		4218,2	3179,4	924,1	0,7
Parki nie wchodzące w skład zespołów		9165,1	6216,2	2875,1	26,3
Przedborski Park Krajobrazowy		9165,1	6216,2	2875,1	26,3

a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków.

a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks.

TABL. 16 (24). **TERENY ZIELENI OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**

Stan w dniu 31 grudnia

GENERALLY ACCESSIBLE GREEN AREAS AND GREEN AREAS OF HOUSING ESTATES

As of 31st December

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015		2017		2018		SPECIFICATION
		ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
O G Ó Ł E M w ha	1056,8	1113,2	992,6	1161,0	1014,5	1175,9	1027,8	TOTAL in ha
na 1 mieszkańca ^a w m ²	18,3	8,9	17,7	9,3	18,2	9,5	18,5	per capita ^a in m ²
Tereny zieleni ogólnodostępnej:								Generally accessible green areas:
parki spacerowo-wypoczynkowe	343,3	364,9	289,3	375,9	294,7	373,5	292,8	strolling-recreational parks
zieleńce	115,4	122,8	96,6	144,9	98,7	148,1	101,9	lawns
Tereny zieleni osiedlowej	598,1	625,6	606,7	640,3	621,2	654,4	633,0	Green areas of housing estates
W % POWIERZCHNI OGÓLNEJ WOJEWÓDZTWA^b	0,1	0,1	1,5	0,1	1,5	0,1	1,5	IN % OF TOTAL AREA SPACE OF THE VOIVODSHIP^b

a,b W przypadku miast obliczono: a – na 1 mieszkańca miast, b – w % ogólnej powierzchni miast.

a,b For urban areas calculated: a – per capita in urban areas, b – in % total urban areas space.

TABL. 17 (25). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 grudnia)	64	80	78	93	Plants generating waste (as of 31st December)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	1963,8	7127,2	4340,0	5026,0	Waste generated (during the year) in thousand t
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) w tys. t	14778,1	55721,2	61431,0	64664,7	Waste landfilled up to now (accumulated ^b ; end of year) in thousand t
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t	1506,6	502,2	576,0	998,7	Waste recovered from accumulated by 1st January of reporting year in thousand t
Tereny składowania odpadów w ha:					Waste landfill area in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	110,2	276,3	295,7	307,7	non-reclaimed (end of year)
zrekultywowane (w ciągu roku)	2,0	-	-	4,0	reclaimed (during the year)

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

a Excluding municipal waste. b On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 18 (26). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2018 R.**WASTE^a BY TYPE IN 2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku Waste generated during the year						Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) Waste land-filled up to now (accumulated ^b ; end of the year)	SPECIFICATION
	ogółem grand total	pod- dane oddzys- kowi ^c reco- vered ^c	unieszkodliwione ^c disposed ^c		prze- ka- zane innym odbior- com trans- ferred to other recip- ients	maga- zyno- wane czaso- wo tem- porarily stored		
			razem total	w tym składo- wane ^d of which land- filled ^d				
w tys. t in thousand tonnes								
OGÓŁEM	5026,0	1291,8	1893,8	1877,3	1835,2	5,2	64664,7	TOTAL
w tym:								of which:
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	58,1	–	0,8	0,8	57,0	0,3	12884,7	Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste
Stałe odpady z wapniowych metod odsiarczania gazów								Waste solid originating from limestone methods of desulphurisation
odlotowych	–	–	–	–	–	–	–	– of waste gases
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów	543,2	0,4	–	–	541,9	0,9	–	Slag, furnace ash and particulates from boilers

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych. c We własnym zakresie przez wytwórcę, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 75. d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych.

a Excluding municipal waste b On own landfills (heaps, settling ponds). c By waste producer on its own, see notes, item 7 on page 75. d On own and other landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 19 (27). ODPADY KOMUNALNE^aMUNICIPAL WASTE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010 ^b	2015	2017	2018		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	
Odpady komunalne zebrane ^c						Municipal waste collected ^c
w tys. t	199,5	209,1	234,4	250,1	192,7	in thousand t
zmieszane	185,6	154,1	168,8	180,4	134,6	mixed
miasta	137,4	109,0	118,4	127,8	89,8	urban areas
wieś	48,2	45,2	50,4	52,5	44,8	rural areas
zebrane selektywnie	13,9	55,0	65,6	69,7	58,1	collected separately
w tym:						of which:
papier i tektura	3,7	7,0	5,8	5,1	2,9	paper and cardboard
szkło	3,4	8,9	11,1	12,3	11,2	glass
tworzywa sztuczne	2,3	14,3	8,1	6,5	5,6	plastic
metale	0,7	0,1	0,4	0,1	0,1	metals
wielkogabarytowe	0,8	3,7	7,1	9,5	8,8	largesize
biodegradowalne	2,2	3,4	8,1	8,2	6,3	biodegradable

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 75. b Dane szacunkowe. c Od 2014 r. pozycja obejmuje odpady odebrane od wszystkich właścicieli nieruchomości i uznawana jest za odpady wytworzone ze względu na objęcie od 1 lipca 2013 r. przez gminy systemem gospodarowania odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości.

a See general notes, item 8 on page 75. b Estimated data. C Since 2014 includes waste collected from all inhabitants system. and is considered to be waste generated because of covering by gminas since 1st July 2013 all real-estate owners with municipal waste management system.

TABL. 20 (28). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE**
LIQUID WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^a					Liquid waste ^a
wywiezione w dam ³	812,1	670,2	620,6	1036,4	removed in dam ³
miasta	229,3	170,2	149,9	132,5	urban areas
wieś	582,8	500,0	470,7	903,9	rural areas
w tym z gospodarstw domowych	525,7	399,7	458,7	.	of which from households
miasta	146,7	104,8	100,7	.	urban areas
wieś	379,0	294,8	358,0	.	rural areas
Zbiorniki bezodpływowe w tys.					Septic tanks in thousand
(stan w dniu 31 grudnia)	107,9	90,3	87,4	91,4	(as of 31st December)
Przydomowe oczyszczalnie					Household waste water treatment systems
ścieków w tys.					in thousands
(stan w dniu 31 grudnia)	1,7	8,6	9,2	10,9	(as of 31st December)

a Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych; dane dotyczą ścieków bytowych.

a Wastewater stored temporarily in septic tanks; data concern domestic wastewater.

TABL. 21 (29). **SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH**
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontrolowane							Controlled landfill sites in operation
(stan w dniu 31 grudnia:							(as of 31st December):
liczba	17	13	10	10	3	7	number
powierzchnia w ha	53,8	59,9	41,3	41,3	21,9	19,4	area in ha
Zrekultywowana powierzchnia							Reclaimed area of
kontrolowanych							controlled landfill sites
składowisk (w ciągu roku) w ha	0,5	–	–	3,8	–	3,8	(during the year) in ha
czynnych	–	–	–	3,8	–	3,8	in operation
o zakończonej eksploatacji							exploitation
(zamknięte)	0,5	–	–	–	–	–	completed

TABL. 22 (30). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA**
I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące
OUTLAYS ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION
AND WATER MANAGEMENT^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Ochrona środowiska	584296,4	466200,6	120528,5	286234,7	Environmental protection
w tym:					of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	93090,1	137105,5	36493,3	26087,3	Protection of air and climate
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	31980,5	265,0	92,3	19182,1	of which outlays on new fuel combustion technologies and techniques as well as the modernization of boiler and thermal energy plants
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	461776,7	250280,0	59057,7	172463,8	Wastewater management and protection of waters
w tym nakłady na:					of which outlays on:
oczyszczanie ścieków komunalnych	251018,9	51114,8	2333,8	27777,2	municipal wastewater treatment
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	202104,3	180744,8	50293,6	130896,3	sewage network discharging wastewater and precipitation water
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	15883,3	22938,0	5385,0	8924,7	Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface water
w tym nakłady na:					of which outlays on:
zbieranie odpadów ^b i ich transport	1604,0	2229,1	3221,3	8055,7	waste collection ^b and transportation
w tym selektywne zbieranie odpadów	164,0	676,7	70,5	3848,7	including selective waste collection
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	3142,0	11028,9	1806,0	798,0	removal and treatment of waste ^b
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych	9172,0	240,0	–	–	reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as of other devastated and degraded areas
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	–	–	199,2	5036,1	Protection of biodiversity and landscape
Zmniejszanie hałasu i wibracji	2898,8	315,5	924,5	19,2	Noise and vibration reduction
Gospodarka wodna	122191,9	58166,9	41214,8	74422,2	Water management
nakłady na:					outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	53084,1	37604,9	18237,1	31843,3	Water intakes and pipe systems
Stacje uzdatniania wody	1368,7	2024,0	1765,0	186,9	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	4515,6	335,1	199,0	5312,0	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	66,3	6298,7	1341,1	–	Regulation and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	63157,2	11904,2	19672,6	37080,0	Flood embankments and pump stations

a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. b Przemysłowych i komunalnych.

a By investments locations; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. b Industrial and municipal.

TABL. 23 (31). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	–	9272	2389	1	particulates
gazowych	–	–	5600	–	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Wastewater management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	420,0	330,3	67,5	156,5	wastewater
wody opadowe	16,3	14,7	11,7	7,6	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	4	–	–	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	4	–	–	1	of which municipal
mechaniczne	2	–	–	–	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	2	–	–	1	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	–	–	–	with increased biogene removal ^a
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	3173	3968 ^b	400 ^b	20	capacity of treatment plants in m ³ /24 h
w tym oczyszczalni komunalnych	3173	3968 ^b	–	20	of which municipal
mechanicznych	1995	–	–	–	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	1178	3868 ^b	400 ^b	20	biological (excluding fermentation tanks)
z podwyższonym usuwaniem biogenów ^a	–	100 ^b	–	–	with increased biogene removal ^a

a W tym chemiczne. b Dotyczy modernizacji istniejących obiektów.

a Of which chemical. b Refers to modernization of existing facilities.

TABL. 23 (31). **EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ (dok.)**

TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA (dok.) ENVIRONMENTAL PROTECTION (cont.)					
Gospodarka ściekowa i ochrona wód (dok.)					Wastewater management and protection of waters (cont.)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	535	928	57	753	facilities
przepustowość w m ³ /d	708	3156	161	1696	capacity in m ³ /24 h
Podczyszczalnie ścieków przemysłowych:					Industrial waste pre-treatment plants:
obiekty	–	–	–	1	facilities
przepustowość w m ³ /d	–	–	–	10	capacity in m ³ /24 h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
obiekty	–	1	1	–	facilities
wydajność w t/r	–	12000	8700	–	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
obiekty	–	–	–	–	facilities
powierzchnia w ha	–	–	2,0	–	area in ha
wydajność w t/r	–	–	7200	–	capacity in t/y
Wydajność urządzeń do gospodarczego wykorzystania odpadów ^f w t/r	–	–	–	–	Capacity of waste utilization systems ^c in t/y
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^d w m ³ /d	1591	988	2792	2750	Capacity of water intakes ^d in m ³ /24 h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	1200	–	–	–	Water treatment in m ³ /24 h
Sieć wodociągowa w km	360,9	188,8	70,6	112,5	Water supply network in km
Pojemność zbiorników wodnych w m ³	–	–	–	–	Capacity of water reservoirs in hm ³
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	–	6,4	0,1	–	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	20,4	7,3	–	–	Flood embankments in km

c Z wyłączeniem odpadów komunalnych. d Bez ujęć w energetyce zawodowej.

c Excluding municipal waste. d Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 24 (32). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWODZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	1015	2017	2018	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN					
OGÓŁEM	68396,5	92066,0	33962,48	71321,77	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	6934,4	12388,9	21527,9	46614,6	65,4	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	57340,0	54867,5	4495,8	16036,0	22,5	Wastewater management and protection of water
Gospodarka odpadami	2109,2	19192,3	2575,8	4158,8	5,8	Waste management
Pozostałe	2012,9	5617,3	5362,9	4512,3	6,3	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 25 (33). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2015	2017	2018	SPECIFICATION
	w tys. zł in thousand PLN				
Opłaty za korzystanie ze środowiska	59164,3	52815,2	51811,2	49797,9	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	11256,1	12436,2	12733,1	13060,8	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	31862,7	32497,5	31270,5	28403,7	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	15585,2	6432,7	4622,6	5363,5	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	285,4	238,1	155,6	265,3	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	0,2	85,2	16,5	8,6	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	31,5	-	-	-	Permissible emission of air pollutants

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.